

2010 жылғы 1 қаңтардағы жинақтаушы зейнетақы жүйесінің ағымдағы жағдайы

2010 жылғы 1 қаңтарда 14 жинақтаушы зейнетақы қоры (бұдан әрі – қорлар) өз қызметін жүзеге асырды. 2009 жылғы желтоқсан айында заңды тұлғаларға зейнетақы жарналарын тарту және зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру жөніндегі қызметке лицензия берілген жоқ.

14 заңды тұлғаның қорлардың зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға лицензиясы бар, оның ішінде 10 қор зейнетақы активтерін дербес басқару лицензиясына ие.

Есепті күнде 11 екінші деңгейдегі банк кастодиандық қызметті жүзеге асырды. Сонымен бірге, 6 екінші деңгейдегі банк қорларға кастодиандық қызмет көрсетті: «HSBC Банк Қазақстан» АҚ еншілес банкі, «Банк Центр Кредит» АҚ, «Қазақстан Халық Жинақ Банкі» АҚ, «Еуразиялық Банк» АҚ, «АТФ Банк» АҚ және «Ситибанк Қазақстан» АҚ.

Қорлардың салымшылары (алушылары)

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны 2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 1 855,2 млрд. теңге жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасымен 7 732 128 болды. Міндетті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар шоттарының саны 2009 жылғы желтоқсан айында 1 872-ге азайды, жинақталған зейнетақы қаражаты өз кезегінде 36,2 млрд. теңгеге (2,0%) ұлғайды.

2010 жылғы 1 қаңтарда міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының ең көп саны 4 қорда жинақталды: «Қазақстан Халық Банкі» – 24,8%, «МЖЗҚ» – 22,5%, «Ұлар Үміт» – 13,0% және «БТА Қазақстан» – 11,3% немесе олардың үлесіне барлық қорлар салымшыларының жалпы санының 71,6%-ы келеді. 2009 жылғы желтоқсан айында 4 қордың үлесі 0,2 пайыздық тармаққа төмендеді.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны 2010 жылғы 1 қаңтарда жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 1,2 млрд. теңгемен 41 682 болды. Ерікті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар шоттарының саны 2009 жылғы желтоқсан айында 1 096-ға (2,7%) ұлғайды, жинақталған зейнетақы қаражаты сондай-ақ 0,2 млрд. теңгеге (20%) ұлғайды.

Ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттарының саны 2010 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 85,4 млн. теңгемен 4 076 болды. Ерікті кәсіби зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар (алушылар) шоттарының саны 2009 жылғы желтоқсан айында 4-ке, жинақталған зейнетақы қаражаты 2,0 млн. теңгеге (2,4%) ұлғайды.

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты 2009 жыл ішінде 440,0 млрд. теңгеге (31,0%) ұлғайып, 2010 жылғы 1 қаңтарда 1 860,5 млрд. теңге болды. 2009 жылғы желтоқсан айында салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражатының өсімі 36,3 млрд. теңге (2,0%) болды.

Зейнетақы жарналарының жалпы түсуі 2009 жылдың басынан бастап 304,1 млрд. теңгеге (25,7%), оның ішінде 2009 жылғы желтоқсан айында 33,5 млрд. теңгеге (2,3%) ұлғайып, 2010 жылғы 1 қаңтарда 1 488,8 млрд. теңге болды.

Зейнетақы активтерін инвестициялаудан түскен, салымшылардың (алушылардың) шоттарына бөлінген «таза» инвестициялық кіріс сомасы (комиссиялық сыйақыны шегергенде) 2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 481,7 млрд. теңге болды.

2009 жылдың басынан бастап «таза» инвестициялық кірістің өсімі 174,7 млрд. теңге (56,9%), оның ішінде 2009 жылғы желтоқсандағы өсім 4,3 млрд. теңге (0,9%) болды.

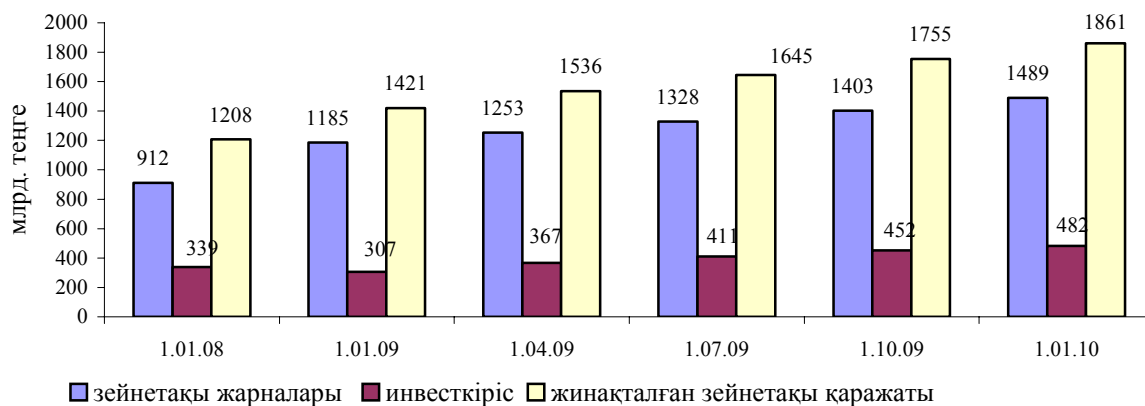
Салымшылардың (алушылардың) 2009 жыл ішіндегі жинақталған зейнетақы қаражатының көлемі мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

Күні	млрд. теңге				
	1.01.08	1.01.09	1.01.09	1.01.09 салыстырғандағы өсім	1.01.09 салыстырғандағы өсім (%-бен)
Жинақталған зейнетақы қаражаты	1 208,1	1 420,5	1 860,5	440,0	31,0
Зейнетақы жарналары	912,1	1 184,7	1 488,8	304,1	25,7
«Таза» инвестициялық кіріс	339,3	307,0	481,7	174,7	56,9
«Таза» инвестициялық кірістің жинақталған зейнетақы қаражаты сомасындағы үлесі	28,1	21,6	25,9	-	4,3 % (%-дық тармақ)

Көрсетілген кестеден 2009 жылдың басынан бастап жинақталған зейнетақы қаражатының өсімі 440,0 млрд. теңгені құрағаны байқалады. Жинақталған зейнетақы қаражатының орташа айлық өсімі 36,7 млрд. теңге болды.

2010 жылғы 1 қаңтарда ең көп жинақталған зейнетақы қаражатының сомасына 4 қор ие болды: барлық қорлардың жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы көлемінен «Қазақстан Халық Банкі» – 559,8 млрд. теңге (30,1%), «МЖЗҚ» – 293,4 млрд. теңге (15,8%), «ҰларҮміт» – 245,0 млрд. теңге (13,2%) және «БТА Қазақстан» – 207,7 млрд. теңге (11,2%) немесе жиынтығында осы 4 қордың үлесіне барлық жинақталған зейнетақы қаражатының 70,3%-ы келді.

Зейнетақы жарналарының, «таза» инвестициялық кірістің және жинақталған зейнетақы қаражатының өзгеру динамикасы

Міндетті зейнетақы жарналарын уақтылы ұстап қалмау мен аудармау және жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға аударым жасауды уақтылы жүзеге асырмау үшін өсімпұл сомасы 2010 жылғы 1 қаңтарда 11,2 млрд. теңге болды. Өсімпұлдың жалпы сомасының бір жылдағы өсімі 1,7 млрд. теңге (17,9%), оның ішінде 2009 жылғы желтоқсан айындағы өсім 0,4 млрд. теңге (3,7%) болды.

Зейнетақы төлемдері және қорлардан сақтандыру ұйымдарына аударымдар 2010 жылғы 1 қаңтарда 132,2 млрд. теңге болды немесе 2009 жылғы желтоқсан айында 3,6 млрд. теңгеге (2,8%) өсті. Қорлар бір жыл ішінде алушыларға жалпы сомасы 40,1 млрд. теңгеге (43,5%) зейнетақы төлемдерін жүзеге асырды.

2009 жылдың басынан бастап зейнетақы аннуитет шарттарына сәйкес

сақтандыру ұйымдарына алушылардың жинақталған зейнетақы қаражатын аударым жасау жалпы сомасы 3,4 млрд. теңгеге 1 722 алушыға жүзеге асырылды. Зейнетақы аннуитет шарттарына сәйкес сақтандыру ұйымдарына алушылардың жинақталған зейнетақы қаражатын аударым жасаудың жалпы сомасы 2010 жылғы 1 қаңтарда 3,9 млрд. теңгені құрады.

Жинақтаушы зейнетақы жүйесі жөніндегі ақпаратты Агенттіктің сайтында орналастыру, сондай-ақ қорлардың ақпаратты бұқаралық ақпарат құралдарында жариялауы салымшыларға (алушыларға) қорды дербес таңдауға және зейнетақы заңнамасы бойынша берілген жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға аудару құқығын пайдалануға мүмкіндік береді.

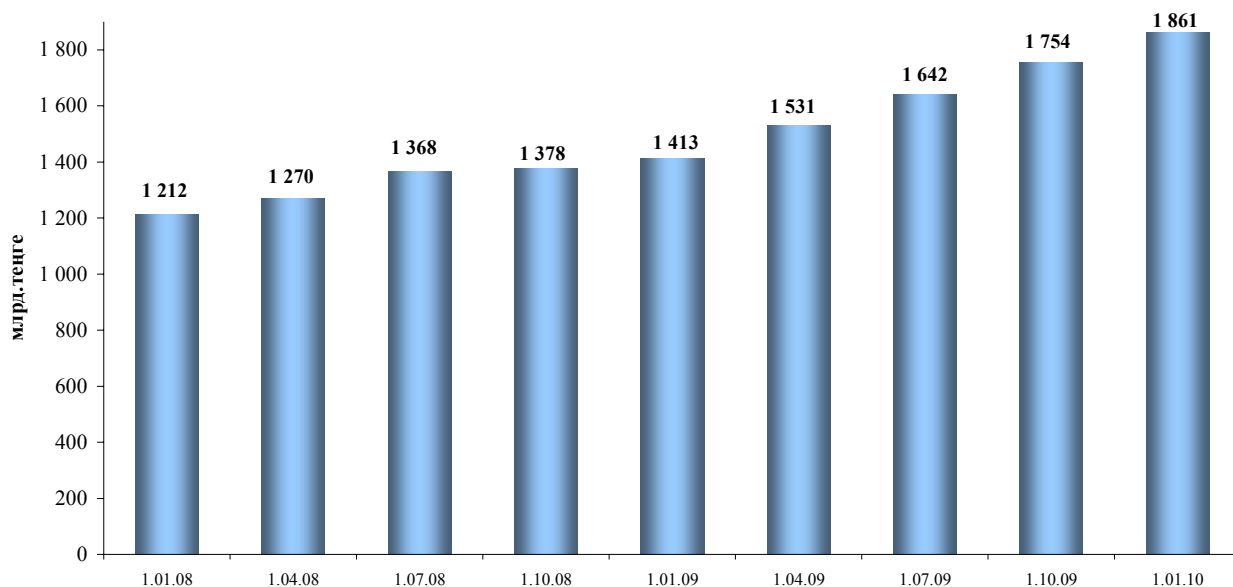
2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға аудару 2009 жылғы желтоқсан айында 29,8 млрд. теңгеге (4,4%) ұлғайып, 710,3 млрд. теңгені құрады. Жинақталған зейнетақы қаражатын аудару 2009 жылы 385,2 млрд. теңгеге немесе 2,2 есе өсті.

Қорлардың зейнетақы активтерінің құрылымы

2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ЗАИБЖАҰ-да инвестициялық басқаруда болған зейнетақы активтерінің жиынтық 2009 жылғы желтоқсан айында 448,0 млрд. теңгеге немесе 31,7%-ға өсіп, 1 860,8 млрд. теңге, оның ішінде 2009 жылғы желтоқсан айында 36,0 млрд. теңге немесе 2,0% болды.

2009 жылғы 1 қаңтардан бастап 2010 жылғы 1 қаңтарға дейінгі кезеңде зейнетақы активтерінің орташа айлық өсуі 37,3 млрд. теңге болды.

Зейнетақы активтерінің жиынтық көлемінің өзгеру динамикасы

Зейнетақы активтерінің жиынтықты көлемін бөлу

ЗАИБЖАҰ /ООИУПА ЖЗҚ /НПФ	Зейнетақы активтері пенсионные активы	
	млн. теңге	%-бен в %
«Қазақстан Халық Банкі жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Қазақстан Халық Банкі» АҚ еншілес ұйымы	560 755	30,13
"ГНПФ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	293 545	15,77
"Жетісу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	243 735	13,10
"ҰларҮміт" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	243 735	13,10
«БТА Банкі» АҚ еншілес ұйымы «БТА Қазақстан жинақтаушы	207 854	11,17

зейнетақы қоры» АҚ

"GRANTUM Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ («Қазкоммерцбанк» АҚ ЕҰ)	108 512	5,83
"ГРАНТУМ жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ («Қазкоммерцбанк» АҚ еншілес ұйымы)	108 512	5,83
«Капитал» ЖЗҚ» АҚ - «Банк ЦентрКредит» АҚ еншілес ұйымы	83 080	4,46
"МұнайГаз - Дем" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	60 667	3,26
"Еуразиялық жинақтаушы зейнетақы қоры " АҚ	60 640	3,26
"Нұр-Траст" ЗАИБЖАҰ" АҚ, "Нұрбанк" АҚ ЕҰ	58 136	3,12
"Нұрбанк" АҚ еншілес ұйымы "Атамекен" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	58 136	3,12
"Отан" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ («АТФ Банк» АҚ еншілес ұйымы)	55 123	2,96
"РЕСПУБЛИКА жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	42 515	2,28
"АМАНАТ ҚАЗАҚСТАН жинақтаушы зейнетақы қоры " АҚ	40 058	2,15
"Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	24 662	1,33
"Өрлеу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	21 554	1,16
"Қорғау" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	21 554	1,16
Барлық ЖЗҚ бойынша жиынтығы	1 860 836	100

Инвестицияланған зейнетақы активтерінің көлемі 2009 жылы 461,2 млрд. теңгеге немесе 33,5%-ға, оның ішінде 2009 жылы желтоқсанда 60,8 млрд. теңгеге немесе 3,4%-ға өсіп, 2010 жылғы 1 қаңтарда 1 839,6 млрд. теңгені құрады.

ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарының жинақтаушы зейнетақы қорларының инвестициялық портфеліндегі үлесі инвестицияланған зейнетақы активтерінің жалпы көлемінің 37,7%-ын (748,5 млрд. теңге) құрайды және 2009 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша осыған ұқсас көрсеткішке қатысты 76,0%-ға немесе 323,3 млрд. теңгеге өсті. 2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша мемлекеттік емес бағалы қағаздардың үлесі инвестицияланған зейнетақы активтерінің жалпы көлемінің 36,9%-ын (678,6 млрд. теңге) құрады.

ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфелі

Қаржы құралдары	1.01.2009ж.		1.01.2010ж.	
	млн. теңге	%	млн. теңге	%
ҚР мемлекеттік бағалы қағаздары, оның ішінде	425 228	30,85	748 525	40,69
ҚР еурооблигациялары	0	0	0	0
Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	340 989	24,74	661 037	35,93
Ұлттық Банктің ноттары	84 239	6,11	87 488	4,76
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары	142 727	10,35	222 235	12,08
акциялар	37 532	2,72	50 701	2,76
облигациялар	105 195	7,63	171 534	9,32
Шетел инвестициялық қорларының пайлары	0	0	0	0
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары	0	0	74 207	4,03
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздары	22 721	1,65	17 585	0,96
Тазартылған алтын	22 308	1,62	0	0
ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары, оның ішінде	638 693	46,34	678 568	36,88
акциялар	135 706	9,85	196 672	10,69
облигациялар, оның ішінде	502 987	36,49	481 896	26,19
шетел валютасында номинирленген	37 667	2,73	20 685	1,12
теңгеге номинирленген	465 320	33,76	461 211	25,07
Екінші деңгейдегі банктердегі салымдар	123 483	8,96	92 098	5,01
Туынды бағалы қағаздар	3 233	0,23	6 400	0,35
Жиынтығы	1 378 393	100	1 839 618	100

ҚР эмитенттері техникалық дефолтқа жол берген, жинақтаушы зейнетақы қорларының инвестициялық портфеліндегі мемлекеттік емес борыштық бағалы қағаздардың үлесі 2010 жылғы 1 қаңтарда зейнетақы активтерінің жалпы көлемінің 3,5%-ын құрады, бұл абсолюттік түрде 65,6 млрд. теңгені құрады.

Қорлардың номиналды кірісінің коэффициенті туралы мәліметтер

2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтері бойынша номиналды кірістің орташа алынған коэффициенті:

– 2004 жылғы желтоқсан – 2009 жылғы желтоқсан кезеңінде - 47,52%.
Номиналды кірістің орташа алынған түзетілген коэффициенті - 44,05% (ұқсас кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 61,14%);

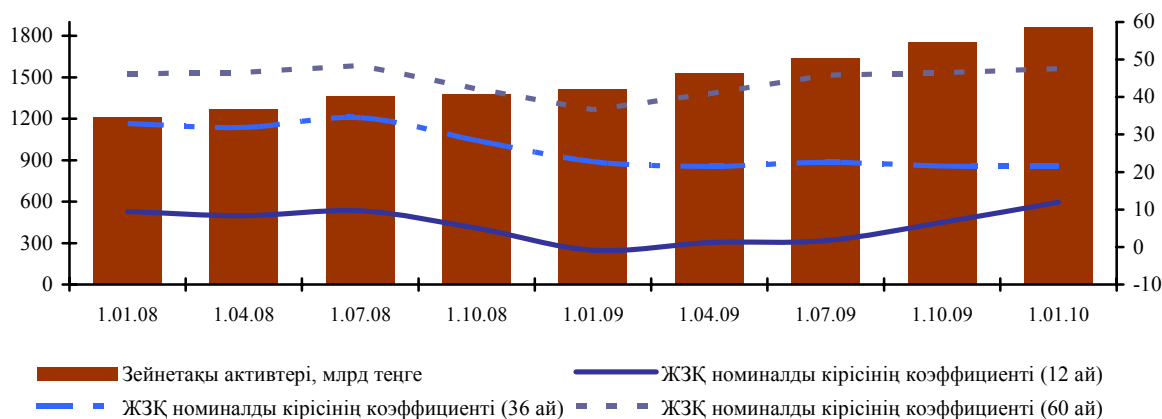
– 2006 жылғы желтоқсан – 2009 жылғы желтоқсан кезеңінде – 21,54% (ұқсас кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 38,15%);

– 2008 жылғы желтоқсан – 2009 жылғы желтоқсан кезеңінде – 11,95% (ұқсас кезеңдегі инфляцияның деңгейі – 6,2%) құрады.

Жинақтаушы зейнетақы қорларының номиналды кірісі коэффициентінің өзгеруі ағымдағы жылдың 2009 жылғы 1 желтоқсанында алдыңғы айдың көрсеткішімен салыстырғанда мынандай сипатта болды:

- 60 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті 0,78 пайыздық тармаққа азайды;
- 36 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті 2,13 пайыздық тармаққа азайды;
- 12 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті 0,39 пайыздық тармаққа азайды.

Қорлардың зейнетақы активтерінің және номиналды кірісі коэффициенттерінің арақатынасы

Қорлардың қаржылық жай-күйі

Қорлардың жиынтық капиталы 2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 72,9 млрд. теңге болды, оның ішінде жарғылық капитал – 40,7 млрд. теңге немесе жиынтық капиталдың жалпы көлемінің 55,8%-ы болды. Қорлар бойынша активтердің жалпы сомасы 2010 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 85,2 млрд. теңге болды, 2009 жылдың басынан бастап активтер сомасы 14,5 млрд. теңгеге (20,5%) ұлғайды.

2009 жылғы желтоқсан айында 4 қор («АМАНАТ Қазақстан», «Еуразиялық», «Қорғау» және «Республика») жалпы сомасы 1,4 млрд. теңге шығынға ұшырады, бұл

ретте 10 қор жалпы сомасы 18,4 млрд. теңге пайда алды. Қорлардың таза кірісінің жалпы сомасы 2010 жылғы 1 қаңтарда 17,0 млрд. теңге болды.

Қорлардың меншікті активтері есебінен қаржы инвестициялары 2010 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша 66,6 млрд. теңге немесе қорлардың жиынтық активтерінің 78,2%-ы болды.

Қорлар меншікті активтерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына – 59,3%, Қазақстан Республикасы эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарына – 13,1%, халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарына – 3,2%, «Кері РЕПО» операцияларына - 3,8% инвестициялады, екінші деңгейдегі банктердегі салымдарға – 10,6%, шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарына – 10,0% - инвестициялардың жалпы көлемінің 10,0% -ын орналастырды.

Республика экономикасындағы зейнетақы секторының ролі

Республика экономикасындағы зейнетақы секторының ролін сипаттайтын қатысты көрсеткіштердің динамикасы	1.01.05	1.01.06	1.01.07	1.01.08	1.01.09	1.01.10
ЖІӨ млрд. теңге	5 870,1	7 453,0	10 139,5	12 849,8	16 052,9	15 986,5*
Жинақталған зейнетақы қаражатының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	8,2	8,7	9,0	9,4	8,8	11,6
Зейнетақы жарналарының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	6,5	6,9	6,7	7,1	7,4	9,3
«Таза» инвестициялық кірістің ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	2,0	2,1	2,5	2,6	1,9	3,0
Қорлардың жиынтық капиталының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5

* - Қазақстан Республикасы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігінің болжам деректері